

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Primarul Municipiului București

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac** **Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Ștan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat; **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare

S U M A R

— Indreptări sociale și economice (urmare și finit) de Prof. Constantin Sipsom.

— *Considerațiuni asupra situației bancrutarilor în urma admiterii beneficiului legii lichidării judiciare*, de Ovidiu A. Sachelarie.

— *Infracțiunile falimentare și legea lichidării*, de Vintilă Dongoroz.

JURISPRUDENȚA

— Trib. Ilfov s. I comercială: *Emil și Ion V. Socec cu soc. anon. Socec et Co.* (Nume comercial. Nume patronimic. Ceda-rea lui împreună cu fondul de comerț. Perpetuitate. Indica-rea de către cesionar a calității sale de succesor. Dacă acea-stă indicare mai este cerută și în privința societăților ano-nime. Dacă societățile anonime pot fi denumite prin nu-mele fondatorului sau al fostului proprietar al stabilimen-tului comercial. Art. 78 c. com.) cu o *Notă* de avocatul E. Cristoforeanu.

INDREPTARI SOCIALE ȘI ECONOMICE

(Urmare și finit)*

Am căutat să arăt până acum, ceea ce în adminis-trarea Statului nu trebuia făcut și din cele greșit fă-cute, acele a căror suprimare se impune.

Rămâne de văzut, care sunt principiile directoare ale refacerii constructive, acele ale reconstituirii.

Punctul de plecare necesar, fără de care nimic nu se poate întemeia, este *refacerea morală*. Cunoașterea și voința simțului de datorie; reîntărirea caractere-lor, reîntronarea onoarei, învățarea iubirii de țară, adică a devotării interesului general; subordonarea intereselor individuale și particulare, a setei de căș-

tiguri, a orgoliului de dominație, acestui prim și prea-labil sentiment care se numește patriotismul, atât de nesocotit în adevărul său, și înlocuit numai prin cu-vinte de fațadă. Restabilirea moralității publice și private, reformarea caracterelor și personalităților omenești.

Iată condițiile indispensabile ale binelui general: *Valoarea morală a cetățenilor*. Căci puterea Statului nu rezidă, — cum a scris-o Thucidide — în fortifica-ții sau în armată, ci numai în oamenii săi.

Iar cei care cred că vor putea îndrepta starea actuală — atât de rea — prin mijloacele empirice și anacronice ale restrângerilor, ale impozitelor, ale eco-nomiilor și ale împrumuturilor — toate mai mult sau mai puțin reale — fac dovadă de o mentalitate îngustă, naivă și lipsită de resort. Ei se înșală singuri și induc în eroare pe ceilalți, atunci când prin pro-cedee care pot fi cel mult expediente, pretind a re-constitui.

Cauzele care au produs starea nenorocită în care s'a adus țara, sunt mai îndepărtate, mai adânci decât ușurința politicianilor o văd, sau se fac a o crede. Numai prin căutarea lor se vor putea repara efectele. Aceasta însă, încă odată, numai având vo-ința curată, caractere, și personalități morale, la conducere și la colaborare, solidaritate pentru binele general și mai presus de toate, încredere și însu-flețire în acțiune. Voința binelui, căci în ea rezidă și înțelegerea cum a enunțat-o Spinoza: *Voluntas, id est intellectus*.

Criza mediului nostru, este înainte de toate o criză de credință în noi, o lipsă de încredere a ce-lorlalți care a produs o stare de bănuială a gându-rilor și faptelor noastre.

*) Vezi No. 15, 18, 19 și 21 din 1932.

Din constatarea celor indicate trebuie să căutăm remediile.

Acestea zise, cauzele de care ne ocupăm, sunt de 2 ordine: unele generale, comune tuturor statelor, altele speciale țării noastre.

Cele generale țin în următoarele trei puncte: Nesiguranța, neîncrederea care stăpânește politica internațională în materie de întindere și de limitare a armamentelor.

Ingrijorarea și incertitudinea care se raportează la regulamentul financiar-politică a datoriilor dintre state, derivând din relațiile războiului și acele ale reparațiilor stabilite prin tratate.

Indoiala și preocuparea economică și financiară față de siguranța cursului monetelor, a valorii creanțelor private, a putințelor de acordări de credite și a învoelilor vamale.

Acestor trei probleme trebuie să li se dea o soluțiune solidară. Dar fără de această stabilire, nimic, de sigur, nu va putea fi așa dar în viața internațională.

Nesiguranța limitei armamentelor, deci teama de a fi întrecut de rival în tehnică și materiale, acțiune înfrigurată de supra producțiune și disimulată de preparatii.

Incetitudine de drepturi și de datorii. Ce balanță economică sau de compensație se poate stabili? Datoriile făcute în vederea războiului și despăgubirea acordată acestor debitori, sub forma reparațiilor, se pot ele compensa? Problema financiară-politică și problema securității naționale, fiind tranșate, chestiunea stabilității monetelor și a cursurilor; aceea a salvării creanțelor private, aceea a reorganizării schimbului și a târgurilor mondiale, vor putea cu ușurință fi considerate și rezolvite.

Or, problema datoriilor de războiu și aceea a reparațiilor nu pot fi tranșate în mod izolat. Cel care e debitor într'un raport juridic — acel al datoriilor contractate, în cursul și pentru războiu, nu poate fi tratat altfel decât acel care e debitor, dintr'un delict sau chiar din o obligație derivând din războiu. Nu se pot face două categorii de debitori. Acei care trebuie să plătească, (datorii) acei care ar fi direct sau indirect scutiți de a plăti (reparații). Justiția adică echilibrul drepturilor, analogia de situații, și echitatea utilă, trebuie să predomină.

Deasemenea problema desarmării sau a limitării armamentelor, nu poate avea altă soluțiune, de cât hotărârea prealabilă a chestiunii de a se ști, dacă este datorită o asistență obligatorie de către cosemnatarii pactului Kellog, a celui care a fost atacat de către unul din semnatarii acestui pact.

Odată hotărâtă chestiunea în sensul logic și moral al asistenței datorite, discuțiile tehnice ale problemei în curs vor fi ușor aranjate; formulele cari vor permite de a instaura egalitatea în securitate între state, vor naște și se vor produce fără anevoință.

Dacă se recunoaște ceea ce e la baza bunei credințe și a adevărului, că limitarea armamentelor, sau chiar minimul de armament nu se poate concepe de cât ca aplicare a unui acord prealabil și sincer de dezarmare morală, atunci totul va fi încheiat, căci lupta și războiul nu consistă în mijloacele tehnice și în uneltele materiale de a le purta, ci în voința, în mentalitatea și în spiritul acelor care le pun în mișcare.

Așa încât, ca condiție prealabilă, dezarmarea morală: Ca garanție pactul de asistență obligatoriu, și — poate — un organism de constrângere superior, emanație a voinței unite de pact al tuturor statelor. Iată mijloace de garantare a securității internaționale.

Criza de neîncredere internațională fiind astfel, dacă nu soluționată, dar cel puțin eliminate cauzele gravității și întinderii sale, o așezare de raporturi între State se va produce cu siguranță.

Rămâne acum — și prin aceasta venim la cauzele de criză și de lipsă de credit speciale țării noastre, — ca fiecare stat să fie în raport cu celelalte în măsură de a inspira încredere, și de a putea lupta ca factor economic.

Or, pentru aceasta trebuiesc cercetate cauzele de greșală ale stărei noastre economice și sociale și îndreptările ce ar trebui aduse. Nu mai revin asupra cauzelor de ordin moral. Voi indica acum câteva refaceri din domeniul organizării.

Desechilibrul bugetului de stat este cauza generică și primordială a răului, în această direcție. Faptul este evident. Cheltuielile și sarcinile publice, depășesc veniturile și intrările.

Două soluții pentru a pune de acord aceste două aspecte ale vieții economice. Cea dintâi de care s'a uzat cu și fără discernământ, de care s'a uzat cu abuz — transformând procedeul de tranziție în sistem de guvernământ — este reducerea cheltuielilor, compresivitatea, impunerea contribuabililor, restrângerea, mortificarea vieții. Nu revin asupra meritelor și demeritelor acestei obsesii compresive.

Dar cealaltă latură, desigur și ea normală și mai în concordanță cu cerințele de viață, aceea a sporirii veniturilor Statului prin producțiune mai intensă, prin dezvoltarea activităților și desfacerilor, și toată partea propriu zis constructivă și producătoare de viață a chestiunii, a fost cu desăvârșire neglijată sau tratată cu o ușurință condamnabilă; și totuși în ea residă, de sigur, cel mai bun și cel mai sigur mijloc de soluționare.

În adevăr, prin erori de organizare și constitutive Statul român și locuitorii săi nu produc decât o mică porțiune din valoarea putințelor sale.

Agricultura — care orice ar încerca spiritele torturate de asimilări și analogii nepotrivite — rămâne, prin natura însăși a țării și după tradiția deprinderilor sale active, izvorul cel mai însemnat al produc-

ției naționale, a fost deconsiderată, maltrată și împiedicată de a da totalul producției sale.

O reformă agrară — aceea a exproprierii proprietății rurale — realizată într'un moment rău, pripită, și aplicată intempestiv, departe de a da roade sociale, a determinat o diminuare cantitativă și calitativă a producției. Ea a fost făcută în mod ușuratec, fără de complimentul și contra partea sa necesară, care era: darea noilor proprietari improvizați a mijloacelor de exploatare și de punere în valoare, adică procurarea de mașini, instrumente, materiale și vite indispensabile cultivei, pe care țărănul sau nu le avusesese nici odată, sau le perduse în bună parte prin consecințele războiului și a ocupației. Trebuiau bănci de credit agricol și stabiliri de industrii și de comerț care să procure, prin împrumuturi chibzuite, banii necesari, cumpărării de materiale și de vite prin care să se pună în valoare solul.

Din acestea, nimic, sau aproape nimic. Discuțiuni, negări, desfaceri de către unii a ceea ce alții încercaseră de a face. Rezultatul: Diminuarea cantității, coruperea calității, deprecierea produselor, imposibilitatea vinderei lor.

Venitul cel mai mare al țării și care se putea intensifica încă, a fost astfel sensibil diminuat și pentru agricultori și pentru impozite.

Așa încât, târgul de grâne a fost aproape pierdut pentru țară, iar clienții cumpărători s'au adresat altor țări, altor debușuri. Cu atât mai mult cu cât politica de excludere a colaborării cu străinătatea și de acorduri cu ea, a fost dela războiu încoace politica unică și constantă a partidului politic care a ținut cel mai mult direcția țării. Prin această atitudine s'a pierdut comerțul grânelor, acel al lemnului și a exploatarei pădurilor, acel al petrolului. Tot astfel s'a paralizat prin greșeli de tarife vamale, prin impuneri la export și interne, exagerate, exportul vitelor, al peștelui și al tuturor produselor, care supuse la imobilizări în țară se pierd și se deteriorează.

Nici prețurile interne nu diminuează, căci syndicate odioase și neînfrânate de producători și de intermediari formează trustul de speculațiuni și de interzicere a scăderii prețurilor. Trusturile de speculație și protecționism stângaciu și exagerat, sunt cauze grave de epuizare a veniturilor naționale. Asupra acestor procedee și măsuri ar trebui dar să se revie în mod energic. Suprimarea taxelor exagerate de export și de consumațiune, urmărirea și stărpirea speculației industriale și comerciale, de către trusturile și asociațiile de paraziți și intermediari. (Exemple scumpirea zahărului, aceia a pâinei, a hârtiei, etc.).

Iată măsuri care sincer și riguros luate vor da cele mai eficace rezultate de producțiune, precum și acele ale întrebuințării energiilor naturale ale solului și ale țării. Încă o măsură care, dacă ar fi ingenios și cinstit luată, ar da cele mai utile rezultate,

e aceea a colonizării provinciilor de cultură, chestiune de care vom vorbi într'un articol separat.

E drept că la baza tuturor acestor măsuri trebuie să predomină cunoștința și cinstea. Cei care dirijază sunt sau incapabili, sau prea capabili de înfeudări de asociații și de înjghebări în sensul intereselor particulare, al acestor cărdășii de inferiorități morale și intelectuale, care formează partidele politice — organisme de aservire, de obediență monacală și de francmasonerie utilitară — legate între ele economicește în detrimentul intereselor generale. Legătura și solidarizarea cu asociațiile bancare, cu acele individuale de speculațiuni interdependente și solidare peste partide chiar. Așa încât, în ultima analiză, țara se împarte în două, într'un complex solidar de oameni politici profitatori, de clientela oamenilor de casă ai acestor societăți bancare, industriale, comerciale, toate legate pentru a specula în mod fraudulos; asociații care unite, abuzează și speculează fără rușine, pe cealaltă jumătate a țării, dezarmată, pasivă, fiindcă nesolidară, în neputința de a-și face dreptate, în contra coaliției intereselor celorlalți, și care sunt victimele. Suntem siliți de a reveni la punctul de plecare :

Prima condiție a îndreptării economiei și sociale, este în remoralizare, care constă în latura sa financiară, în revenirea la o cinstită contabilitate a finanțelor și a averii Statului — care precum a proclamat-o voci amice străine, lipsește cu totul.

Și împreună cu aceasta în facerea de legi serioase care să fundeze responsabilitatea civilă, și penală reală a miniștrilor, a înalților administratori, a membrilor consiliilor de administrație din societățile bancare, din regiile autonome, organisme de speculațiune și de agiotaj. Astfel numai țara va putea renaște și trăi într'o atmosferă curățată de miasmele deletere ale imoralității corupătoare. Energia necesară pentru această reacțiune, se va putea ea găsi încă în voința amărâtă a națiunii? Trebuie s'o sperăm. Căci în afară de aceasta, nimic nu va servi pentru mântuire.

CONSTANTIN M. SIPSOM

Profesor la Universitatea din București

Considerațiuni asupra situației bancrutarilor în urma admiterii beneficiului Legii lichidării judiciare

Legea lichidării judiciare a datoriilor comerciale din 1932 nu stabilește prin nici o dispoziție, care e din punct de vedere penal, situația falitilor cărora li s'a acordat beneficiul acestei legi cu privire la efectele ei comerciale, întrucât la data punerii în vigoare aveau deschisă o cale de atac în contra sentinței declarative.

Aceasta face ca vechea controversă, dacă declararea în stare de faliment este — în sistemul codului nostru comercial — o chestie prejudicială a acțiunei

sau a judecăței penale pentru bancrută, să-și găsească un nou interes practic.

Doctrina și jurisprudența s'au oprit în genere la două teorii a prejudicialității și a independenței absolute între acțiunea publică și cea falimentară. Prima teorie, în extremele ei, prezintă dezavantaje de ordin moral, ca acela pe care îl aduce stingerea acțiunii publice deschisă în contra unui bancrutar, atunci când acesta a obținut — indiferent pentru ce motive — ridicarea stărei de faliment, pe care secunda teorie le compensează cu inconvenientele de rațiune juridică aduse de condamnarea pentru bancrută acolo unde elementele esențiale declarării falimentului nu sunt întrunite.

Ceeace ne interesează în speță este numai influența pe care o are acordarea lichidării judiciare asupra acțiunii și judecăței penale pentru bancrută, însă pentru respectarea unității de argumentare vom examina chestiunea nu numai relativ la efectele ridicării stărei de faliment în cazul acesta, ci în complexitatea ei.

Legiuitorul român deși nu a fost prea clar în redactarea textelor în care s'a ocupat de raportul dintre acțiunea publică și cea falimentară, a luat totuși atitudine favorabilă tezei prejudicialității (în special în art. 875 cod comercial) stabilind în același timp și distincția între independența formală și cea substanțială dintre cele două acțiuni (art. 714 alin. 1 cod comercial).

Art. 714 alineat. 1 cod comercial român, corespunzător fidel al art. 696 cod. comercial italian, pune principiul că: „*Procedura falimentului înaintea jurisdicției comerciale și instrucțiunea sau procedura penală, se vor urma independent una de alta*”. În fraza aceasta au căutat partizanii teoriei independenței absolute un argument puternic, spunând că din cuprinsul ei apare în mod evident că voința legiuitorului a fost de a nu stabili nici un raport de subordonare între acțiunea penală și cea falimentară sau mai precis, între urmărirea și condamnarea pentru bancrută pe de o parte și declararea falimentului, pe de alta.

Interpretarea ni se pare greșită, întrucât textul citat se ocupă numai de procedură, iar nu de acțiune, el prevăzând în termeni preciși că procedura penală, în fața instanței penale și cea falimentară în fața instanței comerciale, „se vor urma independent una de alta”, ceeace arată că nu e vorba de o independență *substanțială* și referitoare la punerea în mișcare a celor două acțiuni, care să nu aibă nici o legătură una cu cealaltă, ci de o independență *formală*, relativă la desfășurarea lor din punct de vedere procedural, care se face fără impietarea judecătorului penal în domeniul celui comercial și reciproc. Acest nex causal între cele două acțiuni pe lângă că este evidențiat și de locul pe care îl ocupă art. 714, care nu figurează în codul penal, ci e situat în codul comercial sub titlul I din cartea III: „Despre declararea de faliment și efectele sale”, dar e explicat chiar de evoluția istorică.

Statutele italiene nu admiteau declararea falimentului decât în cazuri în care încetarea plăților era întovărășită de alte manifestațiuni, ca fugă, dosire, punând o presumpție de fraudă care făcea ca judecătorul falimentului să cerceteze și bancruta. Distincția dintre falimentul necalificat și cel dolos sau culpos, e de dată mai recentă și se datorește doctrinei din secolul XVI și XVII, sub influența căreia codul bavarez din 1751 ajunge la o determinare a compe-

tentelor, dând în sarcina judecătorului penal cercetarea bancrutei. Tradiția confuziunii de atribuțiuni era cu toate acestea încă puternică și codul comercial francez din 13 Ianuarie anul IX se resimte de ea, stabilind că judecătorul penal e competent ca în afară de soluționarea bancrutei să se ocupe și de operațiile falimentare, care apăreau ca un accesoriu al procesului penal. Protestele partizanilor teoriei independenței celor două proceduri au făcut ca în art. 601 din codul comercial francez din 1807 să se limiteze competența judecătorului represiv numai la cercetările penale, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 598 din același cod comercial. Legiuitorul italian din 1865 și din 1883 a admis punctul de vedere al legii franceze, înscriind independența procedurii penale față de cea falimentară în art. 696 din ultimul cod, după care a fost luat art. 714 cod. com. român, de unde rezultă că cuprinsul acestui text e referitor la independența formală a celor două acțiuni, iar nu la cea substanțială.

La aceeași soluție conduce și analiza art. 875 cod. com. care spune în primul alineat: „Acțiunea penală pentru infracțiunile cuprinse în acest titlu este de ordine publică. Ea poate fi pusă în mișcare chiar înainte de declarațiunea de faliment, când încetarea plăților este însoțită de faptul de dosire, de ascundere, de închiderea magazinelor, de darea la o parte, sustragerea sau împuținarea frauduloasă a patrimoniului în dauna creditorilor”.

Lăsând la o parte prima frază, care e superfluă, nefăcând altceva decât să reproducă un principiu general în materie penală, că acțiunea penală are caracter de ordine publică, în secunda frază se precizează însă fără posibilitate de interpretare contrară, ideea, că în principiu acțiunea publică nu poate fi pusă în mișcare înainte de a fi declarat falimentul, făcându-se excepție numai pentru cazurile anume menționate de art. 875 cod. com. Faptul că acest text prevede în termeni expresi care sunt cazurile în care acțiunea publică poate fi deschisă înainte de a se pronunța declararea în stare de faliment, evidențiază tocmai că în afară de aceste cazuri sentința de declarare este prejudicială de acțiune.

Alineatul 2 din art. 875 punând procurorului obligația ca imediat după deschiderea acțiunii publice să înștiințeze Tribunalul comercial, pentru ca acesta să poată declara falimentul, arată că sentința de declarare în stare de faliment, e chiar în acest caz, prejudicială de judecată și nu se va putea pasi la judecarea și condamnarea pentru bancrută mai înainte de a se pronunța falimentul comerciantului urmărit și aflat în încetare de plăți.

Nu este un argument temeinic în favoarea tezei independenței absolute a celor două acțiuni, nici acela tras din terminologia pe care o întrebuintează legiuitorul când se ocupă de delictul de bancrută.

Art. 875 pune principiul, iar celelalte texte care urmează, nu fac decât să analizeze diferitele manifestațiuni de bancrută simplă și frauduloasă, astfel că terminologia lor nu poate fi considerată atât de hotărâtoare ca să modifice principiul din art. 875 c. com. în lumina căruia ele trebuie interpretate. (V. Dongoz P. R. 1928, 2. 198 nota 3 sub sent. s. IV a Trib. Ilfov, 17 Dec. 1927, cu opinia separată Stelian Ionescu, în același sens). Pe de altă parte nu se poate trage o concluzie din faptul că în unele texte (art. 876 c. com.) legiuitorul ocupându-se de bancrută în-

trebuiează termenul „comerciant în încetare de plăți”, iar în altele (art. 880 c. com.) expresia „falit”, întrucât tragerea unei concluzii din această terminologie neîngrijită, atât a legii comerciale italiene cât și a legii noastre, ar duce la un sistem absurd, în care s’ar cere pentru bancruta simplă numai, ca deliquentul să fie în încetare de plăți, — stare de fapt putând fi constatată și de instanța penală. — Pe când pentru bancruta frauduloasă nu s’ar putea face urmărirea dacă nu s’a pronunțat falimentul — constatându-se în felul acesta starea de încetare de plăți de către instanța comercială, și creindu-se astfel o situație mai grea pentru bancrutarul simplu, decât pentru cel fraudulos. Ori, între cele două feluri de bancrută nu există o diferență de structură care să legitimeze regimuri diferite (cu excepția art. 875, care prevede un caz cu totul excepțional unde fraudă e acompaniată cu manifestațiuni externe) și diferența de grad, care impune egalitatea de regim pentru ambele feluri de bancrută, nu poate cu atât mai mult explica un sistem, în care situația bancrutarului simplu să fie privită ca mai gravă decât a bancrutarului fraudulos.

Bonelli (Falim. V. I. n. 193 pag. 348) remarcă în afară de acestea, cu privire la nepotrivirea expresiilor întrebuintate de legiuitor, că în orice caz nu se poate ține seamă de ele pentru a se trage o concluzie asupra sistemului lege, deoarece cu privire la chestiunea discutată nu sunt cunoscute decât două sisteme: al prejudicialității și al independenței absolute, pe când legiuitorul întrebuintează în textele referitoare la bancrută, patru expresiuni, ceea ce în analiza literală a termenilor ar duce la consacrarea a patru sisteme. Că legea nu s’a ocupat de preciziunea termenilor se vede și din aceea că după ce stabilise că nu se poate proceda penalmente decât după ce se va pronunța mai înainte declararea în stare de faliment, într’un text posterior vorbește pur și simplu de „cel în încetare de plăți”, ceea ce arată că o interpretare care să pună temei tocmai pe aceste lapsuri de exprimare, înlătură orice posibilitate de a găsi în lege elementele vreunui sistem.

Un alt argument serios în favoarea tezei prejudicialității îl dă art. 714 cod. com., care cerând ca decizia definitivă a instanței penale să fie notată pe marginea sentinței declarative, confirmă că e necesar ca mai întâi să se declare falimentul și apoi să se înceapă urmărirea penală și să se pronunțe instanța penală asupra bancrutei.

Art. 712 c. com., duce la aceeași concluzie prevăzând că procurorul va trebui să fie sesizat în mod obligatoriu după declararea falimentului.

De altfel chiar din titulatura codului rezultă argumente în favoarea prejudicialității; astfel, titlul VIII din cartea III cod. comercial întrebuintează titulatura: „Despre infracțiuni penale în materie de faliment”, iar Cap. II: „Despre infracțiunile altor persoane decât *fakțul*”, ceea ce arată deasemenea că simpla încetare de plăți constatată de instanța penală nu e suficientă; pronunțarea unui faliment virtual de către instanța penală nu e nici ea posibilă față de dispozițiile art. 702 cod. com., care prevede că falimentul nu poate fi pronunțat decât de instanța comercială.

Deasemenea lucrările preparatorii referitoare la proiectul din 1883 de cod penal italian, față de felul cum a fost modificat textul inițial în art. 696 c. com. italian, corespunzător cu art. 711 cod. com. român, vi-

ne în favoarea tezei subordonării acțiunii penale celei falimentare. Fraza din textul proiectului: „e l’istruzione penale puo aver luogo anche quando non sia intervenuta sentenza dichiarativa di falimento”, care era favorabilă independenței absolute, a fost suprimată din textul actual, ceea ce arată tocmai intenția legiuitorului favorabilă prejudicialității.

Nu se poate invoca nici că chestiuni prejudiciale nu pot fi decât acelea anume prevăzute de texte; e suficient ca din interpretarea logică a principiilor de drept să rezulte necesitatea admiterii unei chestiuni prejudiciale.

În fine, un ultim argument cu aparență de temeinicie, invocat de susținătorii independenței absolute, este acela că ordinea publică ar fi lezată, dacă s’ar lăsa acțiunea publică la discreția creditorilor, stabilindu-se că e necesar ca aceștia să ceară mai întâi declararea în faliment și numai după aceea să se înceapă urmărirea penală. Și acest argument nu e fondat, deoarece, pe de o parte, însăși procedura falimentului are caracter de ordine publică (*Bonelli*: op. cit. no. 202), falimentul putând fi declarat și din oficiu și pe de altă parte, legiuitorul precizând cazurile anume pe care le-a găsit mai grave și în care a autorizat deschiderea acțiunii publice chiar mai înainte de a se declara falimentul, nu e locul a se mai face interpretări în jurul voinței lui, extinzându-se aceea ce el a prevăzut în mod limitativ. În afară de aceasta, este știut că mai sunt și alte cazuri în care acțiunea publică nu e pusă în mișcare decât după îndeplinirea unor anumite formalități (autorizarea corporilor legiuitoare în urmărirea miniștrilor și parlamentarilor; V. Dongoroz, loc. cit.) și nimeni nu s’a gândit să susțină că în aceste cazuri acțiunea penală își pierde caracterul public.

Odată admisă teoria prejudicialității, care ni se pare singura în concordanță cu logica juridică, rămâne de examinat care e situația urmărilor penale începute pentru bancrută simplă sau frauduloasă atunci când prin acordarea beneficiului legii lichidării judiciare s’a ridicat starea de faliment, chestiune, care în teoria independenței absolute și-ar găsi rezolvarea dela sine. Imprejurarea că de cele mai multe ori ridicarea stărei de faliment se face în urma constatărei că elementele necesare declarării nu au fost întrunite, a contribuit ca susținătorii teoriei subordonării să nu analizeze — în general — motivele care au condus la pronunțarea hotărârei de revocare și să decidă că din moment ce nu mai e faliment, nu mai poate fi nici bancrută, sentința declarativă constituind o *conditio juris* a acestui delict.

Credem că acest mod de a vedea scapă o distincție importantă și care e menită să dea soluția atât din punct de vedere al logicii cât și din punct de vedere al moralei.

Bancrutele sunt infracțiuni în legătură cu falimentele, ele nu sunt delictive prin ele înșile, ci numai prin întovășirea pe care o fac încetării plăților. Ce interesează, într’adevăr, dacă un comerciant nu-și ține registrele în regulă sau a înfățișat în ele datorii inexistente sau chiar a dosit o parte din activul său, dacă creditorii săi nu sunt prejudiciați cu nimic prin aceasta, el făcând față plăților?

Însă sentința declarativă, care e absolut necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii publice — cu excepția art. 875 cod. comercial — și pentru judecarea procesului penal — în toate cazurile — nu

este un element constitutiv al delictului de bancrută ci numai o *condiție esențială* pentru promovarea și desfășurarea finală a acțiunii penale (*Silvio Longhi: Bancarotta*, no. 141 pag. 319) (1).

Astfel fiind, e conform cu principiile de drept ca:

1) Atunci când e vorba de *revocarea ab initio* a declarării în faliment printr-o *sentință anulativă*, constatându-se că elementele esențiale ale falimentului: calitatea de comerciant și încetarea plăților pentru datorii comerciale nu sunt întrunite, să se stingă și acțiunea penală, întrucât înseși elementele falimentului care sunt necesare existenței delictului de bancrută, nu sunt întrunite.

2) Atunci însă când revocarea declarării se face pentru fapte succesive, printr-o *sentință extinctivă*, întrucât elementele esențiale ale falimentului rămân în picioare, sentința de revocare pronunțându-se pe alte considerațiuni, urmărirea penală își continuă în general cursul. (*Cuzzi: Falimentul* vol. IX no. 111 p. 104; *S. Longhi* op. cit. no. 141 pag. 319).

Între faptele succesive *Cuzzi* enumără: concordatul postfalimentar și plata integrală a datorilor. În această categorie intră și moratoriul și lichidarea judiciară, întrucât și acestea sunt fapte posterioare declarării menite să amelioreze din punct de vedere comercial starea falitului. Deși abrogate, dispozițiile referitoare la moratoriul prezintă totuși interes pentru reconstituirea sistemului legiuitorului cu privire la bancrută de aceea le vom examina.

Art. 873 al. ultim cod. comercial. ocupându-se de efectele admiterii moratoriului post-falimentar, cu privire la urmărirea penală prevede că „Suspendarea procedurii comerciale a falimentului nu împiedică cursul urmăririi penale”. În același sens se pronunță și art. 845 cod. comercial în care legiuitorul român e mai sever decât cel italian, acesta din urmă admitând că judecătorii pot suspenda și acțiunea publică pentru bancrută simplă (art. 861 cod comercial italian) prin sentința de omologarea concordatului, dacă apreciază că comerciantul merită această favoare. Art. 845 cod comercial spune în termeni precisi că: „În concordat se poate conveni încetarea sau suspendarea procesului comercial al falimentului, dar nu se poate împiedica continuarea instrucției penale”.

Același caracter extinctiv îl întâlnim și la hotărârea care pronunță ridicarea stărei de faliment pe motiv că falitul a obținut beneficiul lichidării judiciare. Se ridică starea de faliment pentru un fapt succesiv, fără să se constate inexistența elementelor esențiale ale falimentului, așa cum se face și la concordatul și moratoriul post-falimentare. Oarecari diferențe neesențiale privitoare la capacitatea falitului care obține unul din aceste beneficii, nu pot schimba consecințele care rezultă din caracterul extinctiv al hotărârei care le e comun.

Cum legea lichidării judiciare nu posedă nici o

dispoziție, precisă cu privire la soarta acțiunii publice pentru falitii care obțin lichidarea judiciară, urmează că se aplică principiile generale și anume, cele prevăzute de codul comercial atât ca teorie generală cât și cu privire la instituțiunile care prezintă mai multă asemănare cu lichidarea judiciară, prin motivele pentru care duc la ridicarea stărei de faliment.

În adevăr, art. 12 din legea lichidării judiciare cuprinde numai dispozițiile referitoare la falimentele în curs de judecată stabilind situațiile în care falitul poate cere beneficiul lichidării judiciare, fără a se ocupa însă și de urmărirea penală începută pe baza sentinței declarative, iar art. 16 din aceeași lege prevede numai cazul în care descoperindu-se elemente de fraudă în sarcina comerciantului în lichidare judiciară, se începe în contra sa urmărirea pentru bancrută frauduloasă și se merge până la condamnarea definitivă, fără să se fi pronunțat falimentul, acesta venind numai ca o consecință a condamnării pentru bancrută frauduloasă, spre deosebire de cea ce se întâmplă în teoria generală a bancrutei, așa cum a fost admisă de codul nostru comercial.

Din acest sistem derogatoriu nu se poate trage nici o concluzie pentru procesele de bancrută începute, nu pe baza constatărilor de fraudă făcute de către organele competente, în cursul lichidării judiciare, ci în urma declarării unui faliment calificat și ca consecință a acestuia.

Argumentele de analogie duc de multe ori la generalizări periculoase și aici nu se poate invoca nici chiar o analogie perfectă între situații.

Că acțiunea publică pentru bancrută nu se stinge prin obținerea beneficiului lichidării judiciare, s'ar putea deduce însă și din împrejurarea că art. 3 alineatul 3 din legea lichidării judiciare prevede că Tribunalul comercial nu poate refuza beneficiul acestei legi, dacă constată că solicitatorul e comerciant, fără a fi în drept să aprecieze asupra situației comerciantului din punct de vedere penal, ceea ce arată că legea lichidării tinde să lase pe fiecare dintre cele două acțiuni să se desfășoare independent, atunci când s'a acordat lichidarea judiciară unui comerciant falit.

Urmează deci că procesele de bancrută, fie simplă, fie frauduloasă nu își întrerup cursul, însă aceasta nu se explică nici prin teoria independenței absolute, nici prin conținutul art. 16 din legea lichidării judiciare, ci numai prin teoria prejudiciabilității, așa cum e admisă de codul comercial român, ținându-se seamă de motivele care au determinat ridicarea stărei de faliment.

Bancrutele sunt infracțiuni îndreptate în contra creditorilor, în contra unei categorii limitate de persoane deci, spre deosebire de celelalte infracțiuni care privesc întreaga societate. Prin neexistența elementelor esențiale declarării falimentului — a constatărei pe cale judecătorească a situației defavorabile a creditorilor — nici urmărirea acestor delikte nu poate avea loc. Același lucru se spune, de o parte din doctrină și jurisprudență, — printr-o analiză foarte largă a legii — și cu privire la comerciantul falit care după declararea în stare de faliment și-a achitat datoriile, astfel că deși la un moment dat s'a găsit în încetare de plăți constatată juridicește de tribunalul comercial, totuși mai târziu și-a satisfăcut creditorii achitându-i integral, ceea ce a dus la ridicarea stărei de faliment (*Bonelli*, op. cit. no. 201 pag. 359).

1) Și mai departe același autor scrie: „L'elemento materiale del reato consiste nella cessazione dei pagamenti accompagnati dal verificarsi egli altri estremi dalla legge richiesti; ma vuolsi che tale condizione di fatto sia giuridicamente constatata con sentenza del tribunale civile”, ceea ce arată pe de o parte necesitatea sentinței declarative pentru condamnarea de bancrută, iar pe de altă parte posibilitatea existenței acestui delict, chiar după ridicarea stărei de faliment, dacă la revocarea sentinței declarative nu se constată inexistența elementelor esențiale falimentului.

Dar nu se va putea întinde nici odată această interpretare la comerciantul falit care rămâne în încetare de plăți și care pe baza unei dispoziții legale obține ridicarea stărei de faliment fără a satisface pe creditorii săi. Aici creditul e știrbit și infracțiunea în contra creditului, care e bancruta, trebuie să fie cercetată mai departe, de vreme ce elementele esențiale declarării în faliment nu sunt cu nimic înlăturate și ele au fost constatate juridicește de instanța competentă.

Bibliografie. V. în afară de op. cit. cu trimiterile de acolo, *Curierul Judiciar* No. 38, 1928 cu nota d-lui Traian Alexandrescu și cu toate trimiterile și *Jurisprudența Generală* 1931, No. 207, cu nota d-lui Petruc și cu trimiterile din acea notă.

OVIDIU A. SACHELARIE

Doctor în drept și laureat al Facultății din București
Procuror la Trib. Ilfov

Infracțiunile falimentare și legea lichidării

În studiul nostru „*Infracțiunile falimentare față cu legea lichidării judiciare*” — apărut de curând în editura „Curierul Judiciar” — ne-am ocupat de situațiunea creiată de legea lichidării judiciare infractorilor falimentari atunci când aceștia sunt admiși la beneficiul lichidării judiciare.

Concluziunile noastre sunt altele decât cele din articolul precedent, semnat de distinsul magistrat d-l Ovidiu A. Sachelarie, care conchide că infracțiunile falimentare își vor urma cursul, cauza ridicării stărei de faliment fiind un fapt succesiv încetării plăților judecătorește constatate, fapt care păstrează neatinse elemente esențiale ale falimentului.

Nu împărtășim această concluziune pentru următoarele considerațiuni :

1) **Elementele esențiale** ale falimentului (calitatea de comerciant, încetarea de plăți, etc.) pentru a fi judecătorește constatate și deci eficiente în desfășurarea acțiunei penale — bine înțeles pentru cei ce admit teza prejudicialității declarării în faliment — trebuie să fie stabilite printr-o hotărâre declarativă de faliment **definitivă și revocabilă**. Se știe că atâta timp cât judecata nu si-a spus ultimul cuvânt și deci, cât timp căile de atac sunt încă deschise, totul este un provizorat, instanțele chemate să judece în căile de atac putând infirmă constatările hotărârei atacate.

Pentru a vorbi deci de **fapte succesive** declarării în stare de faliment, cari lasă întregi elementele falimentului, trebuie ca aceste elemente să fi fost definitiv și irevocabil constatate, iar nu rămase în starea conjecturală și contestată a unei hotărâri nedefinitive și supusă căilor de atac.

Ori, legea de lichidare judiciară prin art. 12 conferind beneficiul lichidării și celor ce se găsesc declarați dar nedefinitiv, iar prin art. 11 statornicind că cei ce fac cerere de lichidare nu mai pot fi declarați; așa dar nu numai că se ridică *ope legis* starea de faliment, dar se face imposibilă judecarea în căile de atac contra hotărârilor declarative și deci aceste hotărâri nu mai pot primi confirmarea care să ridice constatările cuprinse în ele, la rangul de constatări judecătorești **definitive și irevocabile**. În atari condițiuni elementele esențiale ale falimentului nu pot ră-

mâne în picioare — cum spune d-l Sachelarie — fiindcă ele nu au primit decât o constatare **provizorie și contestată**, constatare căreia legea nouă îi refuză posibilitatea de confirmare, instanțele superioare, sesizate cu căile de atac, ne mai fiind chemate să cerceteze dacă bine sau rău s'a pronunțat declararea în faliment, ci numai să declare judecătorește ridicat falimentul prin voința legii și aceasta indiferent dacă în realitate acel faliment întrunea sau nu elementele esențiale cerute de lege.

Ori, instanța penală ca să condamne pentru infracțiuni falimentare trebuie să aibă o hotărâre definitivă și irevocabilă care să constate falimentul, iar nu o hotărâre provizorie cu constatări rămase în stare conjecturală; fiindcă instanța penală nu are căderea să verifice ea însăși elementele falimentului, dar tocmai pentru că nu poate face ea această verificare, de aceea are nevoie de o hotărâre declarativă cu autoritate de lucru judecat a instanței comerciale.

2) Conform art. 2 din cod. pen. în caz de succesiunea legilor penale, infracțiunilor săvârșite sub imperiul legii vechi, li se aplică dispozițiunile legii noi, când acestea sunt mai blajine. Ori legea de lichidare judiciară, în tot ceea ce privește infracțiunile falimentare, constiuie o lege nouă, față de dispozițiunile din codul de comerț privind aceiași materie.

Așa dar, beneficiarii legii de lichidare judiciară se găsesc din punctul de vedere al răspunderii penale în fața unei succesiuni de legi și deci aceia dintre beneficiari a căror fapte susceptibile de consecințe penale au fost săvârșite anterior legii de lichidare, vor putea conform art. 2 c. pen. să beneficieze de noua lege, dacă aceasta se va găsi că este mai blajină.

Pentru a vedea dacă noua lege este mai blândă, vom proceda — așa cum recomandă tehnica-juridică — deplasând cronologic activitatea incriminabilă, adică vom socoti că faptele susceptibile de consecințe penale au fost săvârșite posterior legii noi, iar nu anterior, și dacă consecințele vor fi mai ușoare decât cele prevăzute de legea veche, atunci vom spune că legea nouă e mai blândă și deci conform art. 2 c. p. o vom aplica și faptelor săvârșite anterior, dar nedefinitiv judecate în momentul intrării sale în vigoare.

Ori, este lesne de verificat că faptele, cari conform codului de comerț pot constitui elementul material al unei infracțiuni falimentare, săvârșite după intrarea în vigoare a legii de lichidare judiciară nu pot conduce la consecințe penale decât numai în cazul când este vorba de **bancrută frauduloasă** și încă și atunci în mod facultativ (art. 16 legea lichidării spune că tribunalul „*va putea*”). Așa dar, legea nouă nu mai incriminează celelalte fapte constituind elementul material al infracțiunei falimentare și ca atare dispozițiunile sale sunt mai blânde decât dispozițiunile ordinare din codul de comerț.

Ca consecință, toate persoanele cari sunt admise la beneficiul legii de lichidare, vor trebui din punctul de vedere al răspunderii lor penale, chiar atunci când faptele ce li se impută sunt anterioare legii noi — dar nedefinitiv judecate — să fie supuse, conform art. 2 cod. pen., dispozițiunilor mai blânde din legea cea nouă. (A se vedea în același sens un documentat studiu al d-lui *Dim. Maxim*, fost președinte la C. de apel în ziarul „Universul” din 28 Iunie a. c.).

Așa dar, departe de a se putea continua urmărirea penale începute anterior legii de lichidare, dimpotrivă, ele trebuiesc să fie stinse prin achitare. (Trimi-

tem pentru amănunte la studiul nostru menționat la începutul acestui articol).

3) Legile unei țări constituiesc un tot unitar și armonic, fiindcă ordinea juridică implică unitate și armonie. Înăuntrul acestui tot unitar și armonic sancțiunile se impun și suprapun în chip rațional, așa încât sancțiunile penale nu intervin decât acolo unde sancțiunile civile — extra-penale — sunt socotite insuficiente. Acest *prius logic* al sancțiunilor civile, conduce firesc la concluziunea că sancțiunile penale pentru infracțiuni falimentare nu au ce căuta acolo unde legea nu mai găsește ca fiind necesare nici măcar sancțiunile civile ale falimentului (repetăm, ceea ce am mai spus și altă dată, nu trebuiesc confundate cu *reparațiunile civile* cari au caracter de desdăunare, cu *sancțiunile civile* care au caracter de măsuri coercitive). Falimentul atrage o sumă de sancțiuni civile (art. 715 și urm. cod. com.).

Legea de lichidare vine însă și înlătură aproape în întregime aceste sancțiuni civile pentru cei admiși la beneficiul lichidării și atunci concluziunea care se impune, cu tot imperativul ei logic, este că: ne mai având faliment, ne mai fiind trebuință pentru ocrotirea ordinii juridice de sancțiunile civile legate de faliment, *a fortiori* nu mai pot fi utilizate sancțiunile penale, fiindcă acolo unde coercitiunea mai blajină a sancțiunilor civile este găsită ca o severitate excesivă față de condițiunile în cari se sbate comerțul astăzi, cu un cuvânt mai mult devin absurde și nedrepte coercitiunile legii penale.

Numai atunci când legea renunță la sancțiunile civile, găsite insuficiente, pentru a recurge la reacțiunea mai energică a sancțiunilor penale, înlăturarea sancțiunilor civile nu implică, ba dimpotrivă, excluderea sancțiunilor penale.

Când însă din contra, legea renunță chiar la sancțiunile civile pentru a face loc unui regim mai blând, mai cruțător, eliminarea implicită a sancțiunilor penale devine categorică și indiscutabilă.

Iată considerațiunile pentru cari nu împărtășim concluziunea din studiul d-lui Sachelarie cu privire la situația infractorilor falimentari admiși la beneficiul legii de lichidare.

VINTILĂ DONGOROSZ

TRIBUNALUL ILFOV S. I. COMERCIALA

Audiența dela 5 Decembrie 1929

Președenția D-lui I. COSTIN, judecător

Emil și Ion I. V. Socec cu Societatea anonimă „Socec & Co.”
Sentința No. 1967

Nume comercial Nume patronimic. Cedarea lui împreună cu fondul de comerț. Perpetuitate. Indicarea de către cesionar a calității sale de succesor. Dacă această indicare mai este cerută și în privința societăților anonime. Societăți anonime. Dacă pot fi denumite prin numele fondatorului sau al fostului proprietar al stabilimentului comercial. Art. 78 cod. com.

1. Numele comercial, fiind un capital, un bun patrimonial și o sursă importantă de câștiguri, poate fi cedat odată cu cesiunea fondului de comerț de care este indisolubil legat, chiar atunci când conține însuși numele patronimic al cedentului și această cesiune urmează a fi socotită ca făcută pentru totdeauna, iar nu numai temporar, atunci când se constată

că în intențiunea părților a fost ca cesiunea numelui comercial să fie făcută fără nici o limită de durată.

2. Dacă atunci când se cedează numele comercial, cesionarul trebuie să arate în firmă calitatea sa de succesor, pentru a preveni orice confuzie posibilă între firma nouă și cea veche, această obligațiune nu mai poate fi impusă atunci când este vorba de o societate anonimă, care are o personalitate distinctă de aceea a acționarilor și unde succesiunea acționarilor nu poate interesa, acțiunile circulând la infinit, din mână în mână, fără ca existența societății să poată fi influențată întru câtva.

3. Cu toate că potrivit art. 78 al. 2 c. com. societatea anonimă nu are firmă socială și nu poate fi determinată prin numele nici unuia din asociați, acest text însă nu oprește ca societatea anonimă în denumirea sa să cuprindă numele fondatorului sau al fostului proprietar al stabilimentului comercial.

S'au ascultat d-nii avocați Gr. Conduratu pentru reclamanți și S. Rosental pentru Societatea pârâtă.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Emil I. V. Socec și Ioan I. V. Socec, din București în contra Societății anonime „Socec et Comp.” prin reprezentanții ei legali, cu sediul în București, Calea Victoriei No. 13, pentru a fi obligată această Societate, să șteargă din compunerea denumirii sale actuale, numele patronimic Socec, care este numele patronimic al reclamanților, și să fie deasemenea obligată a plăti și 50.000 lei pe zi cu titlu de daune cominatorii, până la radierea aceluia nume.

Având în vedere actele din dosar, susținerile orale ale părților precum și rezumatele de concluziuni depuse la dosar.

Având în vedere că, în fapt, se constată următoarele:

Librăria „Socec” s'a înființat în București în anul 1856, sub firma „Librăria Nouă Socec et Comp.”, de către ad-functul I. V. Socec, autorul reclamanților, și a durat sub această firmă până în anul 1895 când, bătrânul Socec, pentru a răsplăti serviciile aduse de fiul său Ioan I. V. Socec, îl asociază și pe acesta în firmă pe timp de 10 ani, și în anumite condițiuni prevăzute în contractul de Societate din Mai 1895.

După moartea bătrânului Socec, moștenitorii săi Ioan și Emil I. V. Socec împreună cu Suzana Maior Al. Socec, for-mează în anul 1904, o societate în comandită simplă, care durează până în anul 1905, când reclamanții împreună cu Suzana Socec, Alexandru Boerescu, M. Rubinescu și avocații I. G. Saita și N. G. Saita, constituiesc o societate anonimă pe acțiuni, având numele de „Societatea anonimă Socec et C-nie” pentru exploatarea comerțului de librărie, papetărie și a industriei artelor grafice, pe timp de 30 de ani, adică până în anul 1935.

Capitalul social s'a fixat la suma de 1.762.000 lei împărțit în 1762 acțiuni de 1000 lei fiecare și a fost în întregime vărsat de către membrii fondatori — care astfel deveneau proprietari ai tuturor acțiunilor, de oarece 1.740.000 lei, fusese subscris de reclamanți și numai 82 acțiuni aparțineau celorlalte persoane.

În anul 1919, Ioan I. V. Socec, cumpărând el totalitatea celor 1762 acțiuni prin actul din 7 Mai 1919, le vinde Băncii Marmorosch Blanch, adică vinde întreg fondul de comerț compus din imobile, mărfuri și creanțe, prevăzându-se în acest act de vânzare că „Banca Marmorosch Blank, prin cumpărarea acestor acțiuni Socec et Comp. devine proprietara întregii averi mobiliare și imobiliare de orice natură,

ce aparține Societății anonime Socec, *având dreptul de a continua firma Socec* și de a se folosi de drepturile ce decurg din contractele societății... etc. iar mai departe Banca Marmorosch Blank și mandanții săi, vor intra de drept și de fapt în proprietatea și posesiunea întregului fond de comerț în momentul semnării prezentului act".

Că, la finele acestui act se mai stipulează următoarea clauză: „*subsemnatul Ioan I. V. Socec, mă oblig ca în termen de zece ani, să nu constituie nici o Societate cu firma Socec et Comp. pentru comerțul și industria exercitată astăzi de Societatea anonimă I. V. Socec et Comp.*".

Având în vedere că, în urma acestei vânzări, la 12 Mai 1919, se încheie un proces-verbal, prin care Ioan I. V. Socec, predă Băncii Marmorosch Blank întregul fond de comerț al Societății anonime Socec et Comp. compus din nume, efecte, mărfuri, imobile, creanțe de încasat, ateliere, sucursale, etc., — stipulându-se că după această predare, *nici una din părți nu mai are pre-o pretențiune contra celeilalte*, în afară, bine înțeles, de executarea celorlalte clauze ale convențiunei.

Că, la 10 Iunie 1919, se ține și adunarea generală a acționarilor sub președinția lui Ion I. V. Socec, care, aprobă gestiunea exercițiului precedent, dă descărcare consiliului, aprobă bilanțul, repartizează beneficiul, aprobă modificarea unor dispozițiuni din statute și ia act de demisiunea din consiliul de administrație a lui Ioan și Emil I. V. Socec, alegându-se în locul lor pe C. Xenii, Popa Lisseanu și Ștefan Lambru.

Având în vedere că, Societatea anonimă Socec et Comp. a continuat a funcționa mai departe, — Banca Marmorosch Blank transmitând și la rândul ei acțiunile altor persoane în aceleași condițiuni până în anul 1925, când la 31 Mai, adunarea generală extraordinară decide sporirea capitalului cu o nouă emisiune de 20.000.000 lei, modificând și unele dispozițiuni din statute, în ce privește durata Societății, pe care o *face nelimitată*, extinzând și opera activității, de oarece prevede că pe lângă comerțul de librărie, papeterie, editură, vânzare de articole de biou, papeterie, galanterie, și arte grafice, Societatea să poată face și acte de comerț care să fie accesoriile întreprinderii principale și anume: închiriere, cumpărare și construire de imobile, cumpărare și închiriere de mașini și instalațiuni, împrumuturi sub diferite forme cum și participare la orice alte întreprinderi.

Având în vedere că reclamanții cer prin acțiunea de față, a fi obligată Societatea anonimă Socec et Comp. să șteargă din compunerea actualei sale firme numele de *Socec*, care este numele patronimic al lor pentru următoarele considerațiuni: 1) numele patronimic este inalienabil și ca atare nu poate, chiar încorporat temporar într'un nume comercial să fie cedat; 2) că, în orice caz, această cesiune nu ar putea fi făcută decât pe un timp limitat, necesar a câștiga încrederea clientelei; 3) Societățile anonime nu pot să cuprindă în denumirea lor un nume patronimic conf. art. 78 din cod. com.

Având în vedere că, în primul rând, trebuie de observat că o Societate anonimă este o persoană distinctă de persoana acționarilor, având patrimoniul ei aparte și cele mai multe ori o durată îndelungată și chiar nelimitată.

Că, acționarii se pot schimba la infinit prin transmiterea acțiunilor lor, Societatea rămâne aceeași, indiferent de cei ce posedă acțiunile la un moment dat, — ceea ce de altfel și caracterizează denumirea de Societate „*anonimă*".

Având în vedere că în speță Societatea anonimă Socec et Comp. a fost autorizată de Tribunal comercial să ia ființă, prin sentința No., din...

Că, membrii fondatori, reclamanții de astăzi, care erau și *proprietarii tuturor acțiunilor*, au înscris în denumirea societății numele lor de Socec, dând astfel naștere acestor per-

sonalități juridice distincte, sub denumirea de Societatea anonimă Socec et Comp., și care a fost autorizată de tribunal să ia ființă și să trăiască sub această denumire.

Că acțiunile fiind la purtător, și proprietatea lor transmitându-se la infinit prin simpla tradițiune, acțiunile acestei societăți au început și ele să circule, fără ca prin aceasta să influențeze întrucâtva viața societății sau să modifice ceva din condițiunile ei de viață.

Astfel, Ioan I. V. Socec, la un moment dat, în anul 1919, posedând totalitatea acțiunilor, le transmite, prin actul de vânzare, arătat mai sus, din 7 Mai 1919, Băncii Marmorosch Blank; — această Bancă, la rândul ei, le-a transmis altor persoane, așa că astăzi, nu se știe și nici nu interesează, cine sunt posesorii acestor acțiuni, destul numai de reținut, că aceste transmisiuni succesive ale acțiunilor n-au putut influența întru nimic condițiunile de existență ale societății.

Prin urmare, nu poate fi vorba în speță, de cesiunea vreunui nume patronimic, sau a unui nume comercial făcut unui comerciant sau unei alte societăți comerciale ci pur și simplu de vânzarea unor acțiuni la purtător, operațiune perfect valabilă și independentă de societatea căreia aparțin, iar condițiunile vânzării intervenite între vânzătorul acțiunilor și cumpărătorul lor, nu sunt întru nimic opozabile societății, ele privind numai raporturile dintre cumpărător și vânzător; societatea este și rămâne aceeași — numai acțiunile ei circulă din mână în mână.

Astfel, dacă un acționar, vânzându-și acțiunile sale, ar stipula în act obligațiunea pentru cumpărător de a face să se schimbe denumirea societății, acest acționar nu ar avea nici o acțiune contra societății în care n'are nici un raport, ci numai contra cumpărătorului său, pentru a-l sili să-și execute obligațiunea ce și-a luat, adică de a *convoca adunarea* și a decide schimbarea denumirii societății, de oarece singura în măsură a modifica ceva în condițiunile de existență ale societății, este numai adunarea generală.

Tot astfel un acționar, fondator al societății, sau un acționar principal, care au dat denumirea societății, prin numele lor, după ce și-au vândut acțiunile, *fără să impune pre-o obligațiune de schimbarea denumirii*, și după ce aceste acțiuni au trecut și mai departe, nu mai pot veni să ceară societății, cu care nu mai au nici un raport și care n'are nici o obligațiune față de dânsul, să-și schimbe denumirea, pentru cine știe ce motive, de oarece societatea își dobândește denumirea în *virtutea actului său constitutiv*, care i-o fixează fără termen și numai adunarea generală o poate modifica în condițiunile fixate de statute.

Prin urmare, nu poate fi vorba de *cesiunea unui nume comercial*, ci pur și simplu de vânzarea unor acțiuni la purtător, de către un acționar fondator și care n'a impus cumpărătorului său și obligațiunea de a face ca societatea să-și schimbe denumirea sa.

Intr'adevăr, prin actul de vânzare din 7 Mai 1919, Ioan I. V. Socec, când a vândut *totalitatea* acțiunilor Băncii Marmorosch Blank nu numai că nu a stipulat vre-o obligațiune pentru cumpărător de a schimba ceva din denumirea Societății, dar din contra, au stipulat printr-o clauză expresă că Banca Marmorosch Blank, prin cumpărarea acestor 1762 acțiuni Socec et Comp. devine proprietara întregii averi mobiliare și imobiliare, de orice natură, ce aparține firmei Socec et Comp., *având dreptul de a continua firma Socec et Comp. și de a se folosi de toate drepturile ce decurg din contractele societății cu autorități, din convențiunile pentru editarea de cărți și altele...*

Că, prin urmare, nici față de Banca Marmorosch Blank, reclamanții nu ar putea acționa, fiindcă nu numai că nu i-au impus obligațiunea de a schimba denumirea societății dar din contra, i-au dat dreptul să continue *nelimitat* firma Socec et Comp.

Având în vedere că reclamanții susțin că prin actul de vânzare din 7 Mai 1919, nu s'a permis nelimitat Băncii Marmorosch Blank de a continua firma Socec, ci numai pe timp de 10 ani, începând de la data autentificării actului.

Intr'adevăr, în partea finală a actului de vânzare, există clauza, prin care se prevede că „subsemnatul Ioan I. V. Socec, mă oblig ca în termen de zece ani să nu constituie nici o societate cu firma Socec et Comp. pentru comerțul și industria exercitată azi de Soc. Anonimă I. V. Socec et Comp.”

Că această clauză nu trebuie interpretată izolat, ci trebuie pusă în concordanță cu celelalte clauze din contract, care se explică unele prin altele, fără a se produce cel mai mic dubiu.

Intr'adevăr în actul de vânzare se stipulează expres că Banca cumpărătoare a devenit *proprietara tuturor acțiunilor, a întregului fond de comerț* al societății Socec et Comp.; de asemenea se mai prevede clar că Banca cumpărătoare „*va avea dreptul de a continua firma Socec et Comp.*”, — și atunci clauza finală nu poate fi interpretată ca o clauză restrictivă pentru Banca Marmorosch Blank, ci din contra, restrictivă pentru reclamantul Ioan I. V. Socec, adică, că acesta din urmă timp de 10 ani nu va putea deschide o întreprindere similară pe același nume.

Și aceasta se explică ușor, fiindcă dacă și Ioan I. V. Socec ar fi deschis imediat o întreprindere similară, sub aceiași firmă Socec, desigur că s'ar fi produs o confuzie ușor de explicat asupra clientelei, care ar fi prejudiciat vechea întreprindere și Banca cumpărătoare a acțiunilor și a fondului de comerț.

A interpretă altfel această clauză, ar însemna să anihilăm orice efect altei clauze exprese și clare din contract și de o importanță covârșitoare anume aceleia prin care se prevede că Banca Marmorosch Blank va avea dreptul să continue firma Socec et Comp.

Prin urmare, din toate cele expuse până aci, rezultă că nu a fost vorba de cesiunea vre-unui nume comercial, ci de vânzarea unor acțiuni la purtător, care s'a făcut, independent de existența societății, și mai ales s'a făcut cu mențiunea expresă din partea vânzătorului că Banca cumpărătoare va putea continua nelimitat firma Socec et Comp., — astfel că astăzi același vânzător nu mai poate pretinde ca societatea să șteargă din denumirea sa, numele de Socec, sub cui vânt că acest nume i-a aparține ca nume patronimic.

Dar să discutăm și chestiunile de principiu aduse în discuțiune de reclamanți.

Având în vedere că în primul rând, reclamanții au susținut că numele de Socec, fiind un nume patronimic, nu poate fi cedat, și numai în cazul când este accesoriul unui fond de comerț, numai în această ipoteză ar putea fi cedat pe un timp limitat, necesar ca cesionarul să-și asigure clientela.

Având în vedere că nu se contestă că numele de Socec ar fi numele patronimic al reclamanților.

Că iarăși, este de principiu, că numele civil sau de familie, este un atribut al personalității omenești, care durează atât timp cât trăește și persoana care-l poartă fără a putea fi transmis pe calea succesiunii la bunuri și ca atare el este inalienabil și imprescriptibil, atât după principiile codului civil cât și după legea asupra numelui din 17 Martie 1896.

Că această regulă firească își are aplicațiunea în toată rigoarea sa când este vorba de numele civil, și a fost admisă în totdeauna atât la noi cât și în toate țările.

Că însă, cu timpul, individul, prin activitatea sa, strânge în jurul acestui atribut un *capital*, care constă în munca, cinstea și promptitudinea executării angajamentelor sale, și se manifestă pe tărâmul comercial printr'o clientelă strâns legată de acest nume datorită reputațiunii sale.

Intr'adevăr prin felul cum e servit publicul, prin calitatea mărfurilor și prin încrederea ce inspiră însuși comerciantul, acel nume devine punctul principal de atragere al clientelei și semnul distinct al întreprinderii, în acest caz numele nu mai este o simplă desemnare de persoană, ci un produs al individului, care are la un moment dat o valoare pecuniară și ca atare poate face obiectul unei transacțiuni.

Că, în acest caz, numele este așa de strâns legat de fondul de comerț, încât separarea lui ar însemna distrugerea acelui comerț, și din această cauză este astăzi generalmente admis că numele comercial poate fi cedat.

Că, numele comercial devine astfel o *marcă* distinctivă a întreprinderii, un bun incorporeal, un element al patrimoniului comerciantului și ca atare susceptibil de cesiune, renunțare și prescripție, fiindcă în această ipoteză conținutul numelui comercial este cu totul altul decât al numelui patronimic.

Cu timpul, numele fondatorului se identifică atât în întreprindere și constituie un semn distinctiv al ei, încât unii autori asimilează numele cu o *insignă* a comerțului sau cu o *denumire a sa*. (Pouillet, pag. 609).

Intr'adevăr, o denumire este o desemnare printr'un nume generic a unui stabiliment comercial sau industrial, că un nume patronimic poate fi o denumire sub condițiunea ca să fi devenit în comerț numele unui articol, *al unei industrii sau al unui comerț determinat*, fiindcă în cele din urmă, numele sfârșește prin a se izola complet de persoana fondatorului și nu devine pentru public decât desemnarea unei case de comerț sau de industrie.

Având în vedere că o parte din doctrină a considerat numele așa de strâns legat de fondul de comerț, încât opinează că cesiunea fondului de comerț, făcută în termeni generali și fără restricțiuni, cuprinde prin ea însăși în profitul cesionarului, facultatea de a lua numele cedentului și de a se servi de marcă, insignă și etichetele care-i aparțineau.

Că ceea ce vinde în comerț este deci, fondul comercial, în care se găsește *implicit* și clientela, formată de reputația numelui comercial, și atunci cedarea acestui nume înseamnă și cedarea clientelei, ceea ce este esențialul într'o asemenea convențiune.

Astfel că, nu se cedează, propriu zis, numele patronimic, atunci când el a servit ca nume comercial, ci se cedează posibilitatea practică ca aceeași clientelă să fie menținută și noului achizitor al fondului de comerț, cu alte cuvinte, un bun patrimonial care necontestat poate face obiectul unei transacțiuni.

Prin urmare, rămâne stabilit, în principiu că *numele comercial*, fiind un capital, un bun patrimonial, o sursă importantă de câștiguri, poate fi cedat *odată cu cesiunea fondului de comerț*, de care este indisolubil legat.

Având în vedere că reclamanții susțin că, din moment ce numele comercial servește pentru a păstra și atrage clientela, cedarea lui nu poate fi admisă decât numai pentru timpul necesar ca noul achizitor să-și câștige și el încrederea publicului, — prin urmare o cesiune pe timp limitat, iar limita rămâne să fie fixată de justiție de la caz la caz.

Intr'adevăr, în doctrină se discută două sisteme diametral opuse, — unul mai riguros care asimilează numele comercial cu numele civil sau patronimic, și conchide că nu poate fi obiect de proprietate, nici atunci când este încorporat într'un nume comercial și deci nu poate fi nici transmisibil, în alt mod decât prin efectul legii, și nici prescriptibil, — un alt sistem cu totul opus, dar ale cărui principii sunt admise aproape de unanimitatea autorilor, consideră numele comercial ca un adevărat element al patrimoniului, datorită muncei comerciantului, care a câștigat o clientelă constantă, o sursă importantă de câștig, un semn distinctiv al unui stabiliment comercial sau industrial, și deci susceptibil de ce-

siune sau prescripțiune, ca orice bun patrimonial care se află în comerț.

Că, între aceste două sisteme, s'a interpus un al treilea sistem, care caută să împacă atât principiile incesibilității numelui patronimic cât și obligațiunea transmiterii clienței odată cu celelalte bunuri ale fondului de comerț, care nu se poate face decât numai cedând și numele comercial și atunci, acest sistem, plecând de la premisa că atunci când se cedează un fond de comerț, cesionarul are drept și la folosința numelui comercial al cedentului, decide că numele comercial, care, deși conține însuși numele patronimic al cedentului, poate să fie cedat, însă *nu perpetuu ci numai pentru timpul necesar spre a se efectua și trecerea clienței de la fostul comerciant la cel actual*.

Având în vedere că în expunerea făcută mai sus, s'a arătat că numele comercial, fiind un capital, o sursă importantă de câștig, *deci un bun patrimonial*, poate și trebuie să fie cedat odată cu fondul de comerț — bine înțeles, în lipsă de convențiune contrară unde voința părților reglementează această chestiune.

Că, aceste principii sunt necontestate de nimeni și admise aproape de unanimitatea doctrinei, — și atunci având aceste premise ca certe, în mod logic ajungem la concluzia posibilității numelui comercial, *fără nici o restricțiune*.

A admite că cesiunea numelui comercial să fie limitată, ar fi, ca fără text de lege și în mod arbitrar să se oprească convențiunii, cari nu contrazic nici un principiu de ordine publică, fiindcă s'a arătat că regulile din codul civil relative la inalienabilitatea numelui, nu-și au nici o aplicațiune când e vorba de numele comercial, și să se înlăture o concluzie logică și firească care se trage din principii necontestate.

Că dacă, cesiunea numelui comercial, este însăși cesiunea unui bun încorporal, al unui element al patrimoniului comerciantului, atunci regula nu mai este *inalienabilitatea*, și deci posibilitatea reducerii ei în timp, ci, din contra, regula este *alienabilitatea*, și deci pentru o limitare a ei, trebuie, *fie un text de lege*, fie o convențiune a părților.

Având în vedere că principiile de drept nefiind decât o manifestare a vieții reale în stare de perpetuă mișcare și prefacere, jurisprudența are datoria să țină seamă de această schimbare a nevoilor vieții reale și să păstreze un echilibru între principiile de drept și aceste nevoi de viață — dar nici decum să creieze restricțiuni, care nu numai că nu sunt dictate de lege, dar împiedică dezvoltarea unor instituțiuni născute din nevoile de viață, la un anumit timp, și de care cea dintâi trebuie să țină seamă.

Având în vedere că dacă rămâne stabilit principiul că numele comercial poate fi cedat odată cu fondul de comerț, discuțiunea, dacă poate fi cedat perpetuu sau temporar, s'ar putea pune, atunci când părțile în convențiunea lor n'au stipulat nici o clauză cu privire la durata cesiunii numelui fiindcă atunci s'ar putea spune, bazat pe o *intențiune presumată* a părților, ca această cesiune s'a făcut numai pentru timpul necesar transferării clienței de la cedent la cesionar, — această discuțiune însă nu-și mai poate avea loc, când se constată că intențiunea părților a fost ca cesiunea numelui comercial să fie făcută *fără nici o limită de durată*, de oarece, din expunerea făcută mai sus, s'a arătat că nimic nu se opune ca voința părților să determine durata cesiunii numelui comercial, fie perpetuu, fie limitată.

Având în vedere că prin actul de vânzare din 7 Mai 1919, atunci când Ion I. V. Socec, a vândut totalitatea acțiunilor Societății anonime I. V. Socec et Comp., Băncei Marmorosch Blank, a cedat și numele comercial Socec, fără nici o restricțiune, prevăzând o clauză expresă prin care dă drept Băncei cumpărătoare „*de a continua firma Socec*”, iar printr-o altă clauză se mai obligă vânzătorul ca el însuși să

nu mai deschidă un comerț similar, pe același nume Socec, timp de 10 ani, — ceea ce înseamnă că cesiunea numelui a făcut-o pentru totdeauna.

Și atunci, din moment ce reclamantul a cedat odată cu fondul de comerț, și numele comercial, fără ca prin aceea convențiune, să se fi limitat durata acestei cesiuni, ci din contră, s'a prevăzut expres că cesiunea este făcută fără nici o limită în timp, nu mai poate veni astăzi să pretindă că numele comercial nu putea să-l cesioneze și că în orice caz nu putea să-l cesioneze decât temporar.

Deasemenea nici Emil I. V. Socec nu poate avea mai multe pretențiuni, căci, deși nu e semnat în actul de vânzarea acțiunilor Băncei Marmorosch Blank, însă el și-a vândut anterior toate acțiunile fratelui său Ion I. V. Socec, care la rândul său le-a vândut Băncei.

Că nu trebuie de pierdut din vedere că prin actul din 7 Mai 1919, s'a vândut *totalitatea* acțiunilor Societății anonime Socec et Comp. în număr de 1762, adică întreg fondul de comerț al numitei Societăți.

Având în vedere că se mai discută în doctrină că, atunci când se cedează numele comercial, cesionarul trebuie să arate în firmă, *calitatea sa de succesor*, pentru a preveni orice confuziune posibilă între firma nouă și cea veche, însoțind numele fostului proprietar de cuvântul „*Succesor*”, *fost*, etc. — dar în speță, această discuțiune nu poate fi posibilă, fiind vorba de o societate anonimă, o asociațiune de capitaluri, o personalitate distinctă de cea a acționarilor unde *succesiunea* acționarilor nu poate interesa, căci acțiunile circulă la infinit din mână în mână, fără ca existența Societății să poată fi influențată întru câtva.

Având în vedere că în ce privește cesiunea numelui comercial, Curtea de Casație Franceză, a stabilit definitiv jurisprudența după care dreptul cesionarului de a uza de numele cedentului, este *fără nici o limită*, și se transmite *tuturor exploatatorilor succesivi*, (Req. 3 févr. 1909, Sir. 1909).

Că, dacă admitem același principiu al inalienabilității numelui și când e vorba de un nume comercial, atunci nu vedem cum se mai menține acest principiu, când se cedează numele comercial *chiar temporar*, fiindcă, fie că se cedează pentru totdeauna, fie că îl cedează temporar, principiul este călcat și într'un caz și într'altul.

Că dacă același principiu de ordine publică al inalienabilității numelui patronimic, domină și numelui comercial, atunci *aceiași ordine publică este atinsă*, când numele este cedat, fie *chiar temporar*, fiindcă și în acest caz, este *tot o cesiune*, și deci o abdicare dela acest principiu; — dar dacă considerăm însă numele comercial, ca un bun patrimonial, așa cum îl consideră chiar și doctrina care admite cesiunea temporară, atunci trebuie în mod necesar să conchidem că oricine poate să uzeze de acest lucru așa cum crede de cuviință și deci și posibilitatea de a-l cedă pentru totdeauna, ca oricare alt lucru din patrimoniul său.

Având în vedere că, în speță, nu poate fi vorba nici de cesiunea unui nume comercial, fiindcă numele de Socec, în decursul timpului s'a transformat într-o adevărată *denumire*, — care necontestat poate fi cedată odată cu fondul de comerț.

Intr'adevăr, prin insignă se înțelege un semn care deosebește o casă comercială și constă, de obicei, prin desemnarea unei figuri, ori alte indicațiuni, cari servesc pentru a individualiza o întreprindere de comerț.

Denumirea însă, este desemnarea prin un nume generic a unui stabiliment comercial sau industrial; — că, denumirea nu poate fi un nume patronimic decât cu condițiunea ca *acest nume patronimic să fi devenit printr-o lungă înțrebuintare un nume generic*, adică să fi devenit în comerț numele unui articol, al unei industrii sau al unui comerț determinat.

Că, în speță, numele de Socec, a suferit deja această transformare, în decursul timpului, s'a trecut în limba uzuală denumirea unei comerț determinat.

Într'adevăr, s'a arătat că defunctul Socec, a înființat această întreprindere de *librărie, papeterie, editură, tipografie și arte grafice* încă din anul 1856; că la 1895 s'a transformat în societate în nume colectiv, iar la 1904 în societate în comandită simplă, tot sub aceeași firmă de *Socec*, și a durat până în anul 1905, când s'a transformat în societate anonimă pe acțiuni sub denumirea de *Socec et Comp.* pentru exploatarea comerțului de librărie, papetărie și industrii artelor grafice denumire pe care o are și astăzi.

Că, prin urmare, în timpul îndelungat de *75 ani*, comerțul acesta a continuat sub numele de Socec; — că a căpătat o reputație care i-a atras o clientelă importantă, *deprinsă a vedea sub acest nume magazinul*, și deprinsă a-i fi servit o marfă de o anumită calitate, grație căreia i s'a acordat toată încrederea acestei clientele.

Că în acest timp, s'au deschis sucursale, în cele mai mari orașe din țară, pentru același comerț, astfel că astăzi, oriunde, în țara Românească, numele de Socec, este cunoscut ca desemnarea comerțului de librărie, papeterie și a industriei de arte grafice.

Având în vedere că dat fiind îndelungata întrebuintare a acestui nume, timp de 75 ani continui, numele de Socec a trecut în limba uzuală ca un nume generic, devenind numele comerțului de librărie și a industriei de arte grafice, adică numele unei industrii și al unui comerț determinat.

Că prin această întrebuintare, numele de Socec, s'a izolat complet de persoanele care-l poartă și a devenit pentru public desemnarea unei case de comerț și de industrie.

Având în vedere că din cele expuse, rezultă că în speță, este vorba de o adevărată *denumire*, care a putut fi cedată odată cu fondul de comerț, și ca atare 1-ul și al 2-lea motiv, din acțiunea reclamanților sunt nefondate și urmează a fi înlăturate.

Având în vedere că reclamanții au mai susținut în ultimul rând, că Societatea anonimă Socec, a înscris în mod ilegal în denumirea sa, numele patronimic de Socec, întrucât potrivit art. 78 al. 2 c. com. Societățile anonime nu pot fi determinate prin numele nici unuia din asociați.

Având în vedere că potrivit art. 78, al. 2 c. com. Societatea anonimă nu are firmă socială și *nu poate fi determinată prin numele nici unuia din asociați*, ea este însă calificată printr-o denumire particulară sau prin arătarea obiectului întreprinderii sale.

Având în vedere că în primul rând trebuie de observat, că textul oprește ca societatea anonimă să fie desemnată prin numele unuia *din asociați*, dar nu oprește ca în denumirea sa să cuprindă numele fondatorului sau fostului proprietar al stabilimentului comercial.

Că, în speță, Societatea anonimă Socec nu mai cuprinde în denumirea sa *numele vreunui acționar*, ci cuprinde numele fondatorului librăriei Socec, care a înființat-o încă din 1856 sub firma „Librăria Nouă Socec et Comp.”, — astfel că nu este nici o abatere dela dispozițiunile art. 78 cod. com.

Având în vedere că Societatea anonimă Socec a fost constituită în anul 1905, de către înșiși reclamanții de astăzi, ca principali fondatori, cari *i-au dat această denumire*.

Că, cererea de autorizare a fost supusă spre aprobare Tribunalului comercial, conf. art. 138 cod. com. — care după ce a ascultat concluziunile Ministerului public, a examinat dacă actul constitutiv și statutele sunt conforme cu legea, și prin sentința No.... din .., a autorizat ca această societate să funcționeze așa cum fusese constituită.

Că, această sentință deși publicată și adusă la cunoștința tuturor, nu a fost apelată de nimeni în termenul de 15 zile prevăzut de lege.

Având în vedere că sentința de autorizare fiind rămasă definitivă, astăzi nimeni nu mai poate pretinde că rău s'a permis societății să înscrie în denumirea sa numele de Socec, cu atât mai puțin reclamanții, cari i-au fixat *această* denumire și au cerut Tribunalului să dea societății autorizarea de a funcționa sub această denumire, — când au vândut totalitatea acțiunilor, au cedat și dreptul de a continua firma Socec et Comp.

Având în vedere că în al doilea rând, orice acțiune ar deriva din această autorizare de funcționare, *este prescrisă* de oarece conf. art. 947 cod. com. au trecut mai mult de 10 ani dela data când sentința de autorizare a rămas definitivă.

Mai mult, au trecut și 10 ani dela data când reclamanții au vândut acțiunile societății, 7 Mai 1919 — astfel ca astăzi, orice acțiune ce eventual ar fi avut, este prescrisă.

Având în vedere că deși există interdicțiunea art. 78 cod. com., toată doctrina legitimează uzajul de a înscrie în denumirea societăților anonime, numele patronimic al fondatorului, deoarece această interdicțiune nu exclude dreptul ca societățile anonime să insereze sub denumirea lor numele predecesorului sau fondatorului, fie că a subscris acțiuni, fie că nu a posedat nici una, esențialul fiind *ca angajamentele să nu fie semnate cu numele său* (Thaller pag. 268. No. 490).

Ca o dovadă că pretutindeni s'a adoptat acest mod de a vedea, este că atât în Franța, unde există aceeași dispozițiune legală ca și la noi, cât și în Italia, Germania, Anglia, sunt mii și mii de societăți anonime cari au înscris în denumirea lor, numele unuia din fondatori sau principalii acționari.

S'ar putea spune că cele mai de seamă întreprinderi comerciale din lume, sunt cunoscute sub denumirea, numelui fondatorului lor, fără ca să existe vreo hotărîre judecătorească care să le fi refuzat autorizarea.

Deasemenea la noi, există numeroase societăți anonime și aproape cele mai importante — (Marmorosch Blank, Crisoveloni, Bercovici, Bragadiru, etc.) cari au înscris în denumirea lor, numele unuia din fondatori sau principali acționari, și aceste denumiri au fost consacrate ca legale, de hotărîrile judecătorești care le-au autorizat a funcționa.

Având în vedere că jurisprudența poate, ținând seamă de prefacerile vieții sociale, să completeze lacunele legii, și să o acomodeze cu nevoile vieții veșnic în prefacere; — a înlătură realitățile vieții și a aplică principiile de drept în toată rigiditatea lor, este a ignora că dreptul izvorăște însăși din viața socială și că trebuie să corespundă în fiecare moment cu nevoile economice și cu idealurile morale ale unei societăți.

Că deci acest motiv fiind nefondat, acțiunea reclamanților urmează a fi respinsă ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător V. Popovici, respinge.

(ss) 1 Costin, Victor Popovici,

NOTĂ. — Numele comercial se poate cedă chiar când conține numele patronimic al cedentului.

Problema juridică a transmisibilității numelui comercial a prilejuit nenumărate studii inedite și monografii asupra numelui comercial și jurisprudența abundă în hotărîri, contradictorii la început din cauza unei doctrine tradiționale care se opunea transmiterii numelui patronimic întrebuintat în comerț de titularul său, convergând astăzi spre unica soluțiune capabilă să satisfacă exigențele deduse din rolul covârșitor pe care comerțul tinde să-l ocupe între ramurile de activitate a omenerii.

Transacțiunile tot mai numeroase având de obiect vânzarea, cesiunea sau aducerea ca aport în societăți

a fondurilor de comerț, au impus dela început necesitatea conservării tuturilor elementelor componente ale fondului comercial, pentru a oferi noului titular posibilitatea de a continua în mod nestingherit activitatea comercială a predecesorului său atât în folosul său personal cât și în interesul economiei generale.

Elementul esențial și indispensabil continuității comerțului de către noul achizitor al fondului comercial, este de sigur achalandajul, l'avviamento, vadul comercial, fără care orice activitate în jurul fondului comercial cedat sau vândut, ar fi complet paralizată.

Însă dacă este just că la formarea clientelei numelui și creditului comercial, concurează deopotrivă, poziția magazinului, calitatea mărfurilor, numele comercial nu este mai puțin important în exercitarea comerțului, în stabilirea reputației comerciale, căci de cele mai multe ori pentru clientelă, numele comercial se confundă cu ideea de cinste, punctualitate, seriozitate, efințatate, etc.; în această situațiune, este lesne de înțeles că a privă pe cumpărătorul unui fond comercial de dreptul de a folosi în continuarea comerțului predecesorului său, numele comercial al acestuia, înseamnă a risipi încrederea clientelei și a distruge fundamentul creditului comercial, ceea ce ar necesita o îndelungată perioadă de timp pentru refacearea creditului și vadului comercial în jurul noului nume comercial.

Iată considerațiunea pentru care soluționarea problemei în sensul transmisibilității numelui comercial, s'a impus dela început ca o necesitate de un imens interes practic.

Trib. Ilfov s. I comercială, prin această hotărâre (1) remarcabilă prin argumentația juridică și justă și prin soluțiunea adoptată, a avut ocazia să examineze problema enunțată în titlul acestei note, neomițând nici unul din aspectele ei și nelăsând fără răspuns nici unul din argumentele contrarii opuse încă de o anumită doctrină, cesibilității numelui comercial.

Chestiunea este tratată într'un mod atât de complex de tribunal, încât ne dispensează de a insista prea mult asupra ei, mulțumindu-ne să examinăm unele aspecte mai importante ale problemei, deduse în debaterile instanței.

Speța este următoarea:

După moartea bătrânului Socec, proprietarul librăriei care a funcționat dela înființare (1856) sub firma „Librăria nouă Socec et Co.”, moștenitorii constituiesc în 1904 o societate în comandită simplă pe care în 1905 o transformă în societate anonimă pe acțiuni, sub denumirea „Societatea anonimă Socec et Co.”, având de obiect exploatarea comerțului de li-

brărie, papetărie și arte grafice, pe termen de 30 de ani.

În 1919, unul din moștenitori cumpără totalitatea acțiunilor și le vinde cu întreg fondul comercial, Băncii Marmorosch Blank, recunoscând acesteia dreptul de a continua firma Socec; în schimb, cedentul se obligă ca timp de 10 ani să nu constituie nici o societate cu denumirea de Socec et Co., având drept obiect un comerț similar cu acela cedat.

Ulterior, Banca transmite acțiunile sale altor persoane cari într'o adunare generală hotărăsc sporirea capitalului, extinderea obiectului și durata nelimitată a societății.

Moștenitorii bătrânului Socec între cari și acela care vânduse acțiunile sale Băncii M. Blank, se adresează tribunalului cerând radierea din denumirea societății a numelui Socec pe motiv că numele patronimic este inalienabil, chiar când se încorporează într'un nume comercial; că în tot cazul cesiunea numelui este limitată în timp și în fine că denumirea societăților anonime nu poate cuprinde un nume patronimic.

Câte afirmațiuni, atâtea inexactități deoarece numele patronimic când servește la exercitarea unui comerț, devine nume comercial și deci se poate ceda; cesiunea poate fi limitată sau nu după convenția părților; legea nu interzice introducerea în denumirea unei societăți a unui nume patronimic străin de numele asociaților...

1. În ce privește cesibilitatea numelui comercial avem de făcut o distincțiune principială:

a) Când un nume patronimic trece în denumirea unei societăți anonime, devine parte integrantă în entitatea patrimonială a societății, formată din totalitatea elementelor componente ale fondului comercial. Cum calitatea de acționar are caracter impersonal, adică rămâne invariabil aceiași, indiferent de persoanele care intră în posesiunea acțiunilor în cursul existenței societății, înseamnă că prin faptul trecerii acțiunilor dintr'o mână în alta, se schimbă numai subiectele drepturilor mobiliare, rezultând din acțiuni, fără ca voința acelor cari la un moment dat se desbracă de calitatea lor de acționari, să modifice ceva din ființa economică a societății; numai o adunare generală poate dispune cum crede de cuviință de soarta societății și deci are dreptul să modifice total sau parțial fondul comercial al societății în elementele lui componente.

În cazul Socec, acel care a vândut totalitatea acțiunilor societății Socec, Băncii M. Blank, pentru a fi fost îndrituit a se adresa justiției, cerând radierea din denumirea societății a numelui patronimic Socec, ar fi trebuit ca în actul de vânzare a acțiunilor sale, să se fi impus Băncii cumpărătoare printr'o clauză expresă radierea acestui nume de familie; cu alte cuvinte numai violarea unei atari clauze con-

1) Vezi în același sens Casația italiană 24 Octombrie 1924, Riv. dir. com. 1925, II, p. 19; Cas. Torino, 22 Martie 1921, La Giur. 1921, 835; Trib. Milano, 15 Iulie 1929, Riv. dir. comm. 1929, II, p. 690 urm.

tractuale de către Banca cumpărătoare, ar fi deschis vânzătorului calea justiției.

Neprevăzând o asemenea clauză, se deduce că a recunoscut societății un drept absolut și nelimitat de proprietate asupra denumirii sociale în forma pe care o avea în momentul vânzării și deci acțiunea în radieră numelui patronimic devine inadmisibilă; și aceasta cu atât mai mult cu cât prin actul de vânzare se recunoaște Băncii cumpărătoare dreptul de a continua firma Socec et Co, fără nici o restricțiune.

b) Când comerțul este exercitat de o singură persoană, titularul comerțului are un drept nețărnut de dispoziție asupra fondului comercial, putând transmite unele elemente patrimoniale pentru a păstra, pe celelalte, a modifica aceste elemente după libera sa voință, a le lichida, etc. În comerțul individual nu mai există acea independență între fondul comercial și proprietarul lui, ca într-o societate, ci acest fond comercial se găsește în fiecare moment sub directă și nemijlocită voință a comerciantului; de aceea dacă cesiunea unei denumiri sociale indiferent de modul cum este întocmită, se prezintă sub un aspect juridic mai simplu, când este vorba despre transmisibilitatea numelui comercial problema se pune în întregime ei; și cum în aproape unanimitatea cazurilor în aceste firme individuale figurează numele de familie al comerciantului, s'a pus dintr'un început întrebarea dacă numele civil întrebuințat de un membru al familiei în comerțul său, poate forma obiectul unui act de cesiune valabilă, deoarece inalienabilitatea și imprescriptibilitatea numelui civil, au constituit și constituiesc încă pentru unii autori, argumente puternice contra cesibilității numelui comercial, conținând un nume de familie.

Totuși teza contrarie, pentru considerațiunile de ordin practic relevate la început, a învins; a fost rolul doctrinei și jurisprudenței să îmbrace aceste considerațiuni de natură practică într-o formă juridică; și acest rol a fost atât de bine îndeplinit, încât azi teoria transmisibilității numelui comercial satisface deopotrivă interesul juridic și acel practic.

Nu vom expune aci această teorie căci spațiul unui articol de revistă nu ne îngăduie; ci vom examina teoria în unele aplicațiuni caracteristice.

Numele comercial are în deobște două întrebuințări distincte într'un comerț individual: a) el servește ca semn distinctiv al comerțului intrând ca atare în firmă sau figurând în corespondență, pe acte, facturi, etc., deci sub acest nume se exercită comerțul, b) servește ca semnătură sub care comerciantul se angajează față de terți. În prima întrebuințare numele comercial îmbracă un aspect obiectiv, în cea de a doua întrebuințare el servește la îndeplinirea unei funcțiuni personale, deci păstrează caracterul lui subiectiv (2); concluzia firească a acestei distincțiuni este că

pe când în primul caz se poate discuta transmisibilitatea numelui comercial, semn distinctiv, în cel de al doilea caz o asemenea discuție devine inadmisibilă.

În cele ce urmează vom avea în vedere numai întrebuințarea numelui comercial în firmă sau în exercițiul comerțului ca semn distinctiv de oricare alt comerț și nu de numele comercial în funcțiunea lui de semnătură deoarece semnătura prin natura ei este netransmisibilă.

Concepția de azi asupra numelui comercial definit drept o valoare patrimonială, se datorește însăși funcțiunii concrete și obiective pe care o îndeplinește în activitatea comercială a aceluia care se servește de acest nume.

Dacă în viața civilă „il nome rappresenta la persona stessa, é il riassunto di tutta la sua individualità, é fra tutte le proprietà la più certa, la più indiscutibile, la più legittima, le più imprescrittibile (3), în activitatea unui comerciant, numele comercial este signum fiduciae et credulitatis; în activitatea particulară numele civil reprezintă personalitatea titularului în raporturile sale familiare, numele comercial reprezintă aptitudinile și calitățile comerciantului care aplicate comerțului său îi creează o reputație bine meritată; de aceea cu timpul numele devine un element indisolubil legat de fondul de comerț, cu caracter patrimonial și deci prin natura lui venal, transferabil (4).

În această situațiune numele comercial se identifică cu întreaga activitate a comerciantului, desprinzându-se ca atare din sfera sa intimă pentru a încorporându-se fondului comercial să devină un element obiectiv, capabil ca atare să formeze obiectul unei transacțiuni comerciale.

Pentru această considerațiune, un nume de familie care nu servește încă nici unui fel de comerț, nu este cesibil, după cum nu se poate transfera un nume patronimic care a servit într'un anumit fel de comerț, pentru a servi la exercitarea unui comerț cu totul străin de acela precedent; explicațiunea acestei restricțiuni stă în faptul că rațiunea transmisibilității numelui comercial consistă tocmai în utilitatea reală pe care el o reprezintă în exercitarea comerțului căruia îi servește ca semn distinctiv; de aceea cesiunea unui nume civil care nu a mai figurat în vreo firmă comercială, sau cesiunea lui în vederea exercitării unui comerț deosebit de acela precedent, ar fi lipsită de obiect și cauză juridică (5).

Prin urmare numele comercial prin natura și funcția lui, este cesibil.

În ce privește interpretarea convențiunilor referitoare la cesiunea numelui comercial, după o teorie,

3) Fiore, Dir. int. priv. II, No. 978.

4) A. Wahl, No. 350; Navarrini, IV, No. 1425; Bensa și Fadda, note la Windscheid, Pandette trad. I, p. 642 urm.

5) Vezi raportul lui J. Hamel asupra proiectului francez asupra numelui civil și comercial, publicat în Bull. de la soc. de legis. 1927, No. 2.

dacă în convenția de vânzare a fondului comercial, nu se prevede nimic cu privire la numele comercial, în fondul comercial se presupune inclus și numele comercial ca un accesoriu al fondului comercial (6); după teoria contrarie, când în convenția de vânzare nu se specifică în mod expres că în obiectul cesiunii se cuprinde și clientela și numele comercial, acesta rămâne în patrimoniul cedentului.

Indiscutabil că față de imensul interes practic legat de transmisibilitatea numelui comercial prin aceea că numele comercial se confundă cu comerțul în serviciul căruia este pus, prima interpretare dată de aproape unanimitatea doctrinei, convențiilor care nu prevăd nimic cu privire la numele comercial, este cea plauzibilă.

Pentru a evidenția interesul maxim de a îmbrățișa această interpretare e suficient să menționăm că există nenumărate firme comerciale în care numele patronimic de care se servesc se confundă cu însuși genul comerțului exercitat și că deci vânzarea unor asemenea fonduri comerciale fără numele comercial, ar echivala cu ruinarea întreprinderilor respective, ceea ce ar aduce o pierdere economiei naționale; astfel ca să nu ne îndepărtăm de cazul examinat de tribunal, cuvântul Socec se identifică cu ideea de comerțul de librărie; când cineva spune că se duce la Socec, înseamnă că se duce la librăria Socec; numele propriu al familiei Socec reprezintă în limbajul comun o idee concretă și anume ideea unei librării totdeauna bine asortată, cu o solidă reputație comercială.

Dacă librăria Socec cu ocazia transformării ei în societate anonimă, ar fi trebuit să elimine numele Socec din denumirea societății, desigur că ar fi pierdut clientela și creditul s'ar fi resimțit adânc.

Cum se poate servi cesionarul de numele comercial al cedentului, când nu i se interzice aceasta?

În principiu, cesionarul nu are dreptul de a se folosi de numele cedentului fără nici un fel de adaus care să indice raportul de succesiune, chiar dacă cedentul ar permite aceasta (7); dacă totuși cesionarul se servește în actele sale de numele cedentului în așa fel în cât terții fără a bănui existența cesiunii cred că contractantul este însuși vânzătorul, acesta răspunde față de terții de angajamentele luate de cesionar în numele său, dacă tolerează acest abuz (8).

Acest drept recunoscut cesionarului i ca pe lângă numele său să adauge firma originală, constituie o soluțiune intermediară între teoria care consideră numele comercial drept un bun subiectiv, de strict uz personal, și teoria care-l consideră drept un bun obiectiv; jurisprudența italiană s'a oprit la această so-

luțiune ca una care respectând realitatea faptelor, reprezintă maximum de utilitate și în plus nu atinge într-unu nimic pe vânzător (9).

Poate însă cedentul a se mai folosi de numele său comercial într'un comerț similar cu acela cedat, dacă în convenția de cesiune nu a interzis cesionarului să se servească de numele său?

Doctrina și jurisprudența sprijinindu-se pe considerațiuni de concurență nelegală, răspund în unanimitate în sens negativ, căci în altfel ar însemna să coexiste două întreprinderi comerciale servindu-se de același nume și având același obiect sau scop, ceea ce este imposibil; cesionarul are dreptul exclusiv de a se folosi de firma originală, cu singura obligațiune de a indica în firma sa derivată, raportul de succesiune; chiar dacă admitem că cedentul și-a rezervat dreptul de a începe imediat un alt comerț similar, el nu se va putea intitula continuatorul comerțului cesionat și nici a adăuga la noul său nume comercial, numele comercial sub care exercitase vechiul comerț, căci am favoriza confuzia între două întreprinderi comerciale, în loc de a le distinge prin uzul exclusiv al unui nume comercial (10).

O foarte importantă speță a avut de examinat Cassația italiană; era vorba despre cesiunea unui fond de comerț fără nici o restricțiune în ce privește folosința numelui comercial al cedentului; cesionarul la rândul său cesionează unei terțe persoane întreg fondul comercial însă interzicând cesionarului de a întrebuița numele cedentului.

În lipsa unei asemenea interdicțiuni, incontestabil că ultimul cesionar, ar fi putut la numele său să adauge atât numele comercial al cedentului cât și firma originală; existând însă o asemenea interdicțiune din partea cedentului intermediar, cesionarul a adăugat la numele său numai pe acela al primului cedent, ceea ce a atras opunerea din partea erezilor acestuia.

Desigur că în principiu un asemenea mod de a întocmi firma, este admisibil când fondul comercial trecând dela primul cedent prin diverse mâini s'a conservat absolut intact în elementele lui, fără ca vreun cesionar intermediar să fi modificat, micșorat, distrus unele din aceste elemente; cu alte cuvinte fondul de comerț, cu clientela, creditul și reputația de care se bucură, să se afle într'o situațiune identică cu aceea pe care o avea în momentul primei cesiuni; cum o asemenea constatare este imposibil de făcut, ba mai mult cum este imposibil ca un comerț să nu se resimtă în cursul exercitării lui de diverse persoane, care se succed, a se acorda ultimului cesionar dreptul ca omițând firmele intermediare să adauge la numele său numai prima firmă, înseamnă a denatura adevă-

6) Bensa și Fadda, op. cit. loc. cit.; Lacour, I, No. 130, Cas. req. 3 Febr. 1909, S. 909. 1. 48.

7) L. C. R. III, No. 246 bis; Navarrini, IV, No. 1432; Bollaffio, II cod. comm. I, p. 217 urm.

8) Vivante, I, No. 164.

9) A. Wahl, No. 332. În acest sens s'a soluționat chestiunea în noul proiect italian (art. 17).

10) Cas. it. 15 Mai 1929, Riv. dir. comm. 1929, II, p. 356 urm.

rul, a ascunde realitatea ceea ar putea prejudicia pe terți.

De aceea în speță, unde cedentul intermediar exercitase comerțul respectiv timp îndelungat, instanța de fond a refuzat ultimului cesionar de a se servi numai de numele comercial al primului cedent.

Casația italiană a confirmat acest punct de vedere (11).

2. Când vânzătorul unui fond de comerț, nu limitează timpul cât cumpărătorul se poate folosi de numele său comercial, se înțelege că acest timp este nelimitat sau în tot cazul acest timp va coincide cu însăși existența comerțului cedat.

O anumită doctrină franceză (12), plecând dela premisa că singurul scop al cesiunii numelui este transmiterea clientele odată cu fondul comercial, această transmitere nu este perpetuă, ci încetează pentru cumpărător odată cu trecerea clientelei; din acest moment numele comercial al cedentului nu mai prezintă nici o utilitate pentru cesionar și deci reintră în patrimoniul cedentului, cumpărătorul ne mai putându-se folosi de el.

Cum însă nu se poate determina timpul necesar pentru ca clientela să treacă dela cedent la cesionar, cu alte cuvinte a se preciza momentul de când folosința numelui devine abuzivă, teoria aceasta este inaplicabilă în practică, lăsând câmp deschis arbitrarului celui mai calificat.

Susținători ei introduc însă un temperament în aplicarea ei căci după ce lasă în competența instanțelor rezolvarea acestor litigii, condiționează dreptul cedentului de a cere justiției să împiedice pe cesionar de a se mai folosi de numele său, dovada unui prejudiciu moral sau pecuniar rezultat din uzul abuziv al numelui său (13).

Cu acest temperament, teoria a trecut în amintitul proiect francez asupra numelui civil și comercial (art. 16), ceea ce însă nu e suficient, deoarece limitarea dreptului cesionarului de a se folosi de numele patronimic al cedentului transmis ca nume comercial, presupusă într-o asemenea convențiune, în drept nu are ici o explicațiune, căci dacă numele comercial este un element economic, incorporat ca atare în fondul de comerț ca oricare alt element intrând în compunerea fondului comercial, prin cesiunea fondului comercial făcută fără nici o restricțiune în ce privește folosința numelui cedat, de către noul comerciant, urmează în mod logic că transmiterea numelui comercial este nelimitată în timp, el urmând soarta fondului comercial (14).

Dacă vânzătorul fondului de comerț ar fi avut un interes să limiteze dreptul cumpărătorului de a se folosi de numele său comercial, ar fi reglementat această folosință prin însuși actul de vânzare; omi-

țând a face acest lucru, se presupune intenția contrarie a vânzătorului și anume excluderea oricărei limite în dreptul cesionarului de a se folosi de numele cedentului.

Intr'un singur caz vânzătorul poate invoca nulitatea convențiunii de vânzare în ce privește dreptul cumpărătorului de a se folosi nelimitat și exclusiv de numele său și anume când printr-o asemenea convențiune, vânzătorul s'ar fi obligat să nu mai exercite nici un fel de comerț, nici pe numele său nici pe al altuia; o asemenea clauză privativă de libertate este contra ordinii publice și de aceea e lovită de nulitate (15).

Dreptul nelimitat și exclusiv al cumpărătorului de a se folosi de numele civil al cedentului transmis ca nume comercial, se reduce numai la genul comerțului cedat și numai în cartierul sau localitatea unde exercitarea unui comerț similar sub același nume ar prejudicia interesele comerciantului cesionar; dincolo de raza de activitate a comerciantului cesionar, vânzătorul are toată libertatea de a întreprinde orice fel de comerț, afară dacă s'a obligat expres ca pe un timp determinat sau pentru totdeauna să nu mai exercite personal un comerț similar și sub numele său.

3. În sfârșit conform art. 78 c. com. societatea anonimă nu are firmă socială și nu poate fi determinată prin numele nici unuiu dintre asociați, ci este calificată printr-o denumire particulară sau prin arătarea obiectului întreprinderii ei.

Motivele care au impus această regulă sunt prea cunoscute pentru a le mai repeta. Însă interdicțiunea de a introduce în denumirea unei societăți anonime numele unui asociat, trebuie aplicată în mod strict adică să nu fie considerată contrarie legii o denumire conținând un nume altul de cât numele unuiu din asociați. Și jurisprudența și doctrina sunt de acord în a socoti perfect legală o denumire conținând numele fondatorului unei industrii, unei întreprinderi comerciale, etc. nume sub care un produs industrial sau un stabiliment este cunoscut sau cu care se identifică o industrie, un comerț (16); azi când societățile exercitând același comerț s'au multiplicat atât de mult, încât diferențierea lor pe bază de denumiri particulare devine tot mai dificilă, s'a creat necesitatea introducerii în denumire a numelui patronimic al fondatorului, când o întreprindere trece printr-o serie de transformări.

De aceea și din acest punct de vedere, pretenția reclamantilor de a se radia din denumirea societății, numele patronimic al familiei, este inadmisibilă, acest nume fiind al fondatorului comerțului de librărie purtând numele Socec și nu al unui asociat actual în societatea anonimă Socec.

E. CRISTOFORIANU
Avocat

11) Cas. it. 26 Iulie 1927, Giur. it. 1927, I, I, p. 1099 urm.

12) L. C. et R., III, No. 246 bis.

13) L. C. et R., loc cit.

14) A. Wahl, No. 331.

15) Cas. it. 24 Oct. 1924, Riv. dir. comm. 1925, II, p. 19.

16) Marghieri, Il cod. di comm. comm. IV, No. 42.